

SISTEMUL INFORMATIONAL MODERNIZAT CREAT DE BIBLIOTECARII USARB

Modernized information system created by USARB librarians

Varvara GANEA,
Bibliotecar principal,
Serviciul Dezvoltarea colecțiilor, Catalogare/Indexare, BȘ USARB
ganea.varvara@gmail.com

Abstract: *On-line catalog, databases and networks are now common tools work for librarian Institution (SL USARB), specifically designed for document storage and dissemination of information. The high degree of interaction between the Library and users (teachers, students, researchers, etc.) is due to the policy of diversification of electronic services.*

Keywords: *online catalog, databases, institutional repositories, libraries, open archives, blogs, e-newsletters*

Argument:

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți continuă să îmbine tradiția achiziției și conservării documentelor cu o filosofie mai generoasă, a accesului, care scoate în evidență rolul de intermediar al structurilor infodocumentare între utilizatori și resursele care răspund nevoilor lor de informare, indiferent dacă aceste resurse sunt sau nu deținute de bibliotecă. Astfel, pe de o parte, biblioteca achiziționează accesul la documente și la alte resurse electronice disponibile online (reviste și cărți electronice, baze de date etc.), iar pe de altă parte depistează, selectează, organizează și semnalează, prin hyperlink-uri, resurse electronice pe care nu trebuie să le achiziționeze contracost, ele putând fi consultate gratuit pe Internet.

Biblioteca de-a lungul anilor și-a construit cataloage on-line, baze de date, a oferit sprijin, prin intermediul rețelelor și Internetului, și-a creat site-ul, care permite utilizatorilor să se informeze singuri în legătură cu serviciile oferite, a pus la dispoziție adresele altor instituții de interes, economisind timpul de regăsire a informației.

Automatizarea bibliotecilor, urmată de conectarea în rețele, determină suprapunerea bibliotecii electronice peste biblioteca tradițională. Ea nu reduce costurile în bibliotecă, dar conduce la creșterea disponibilității resurselor.

Bazele de date și rețelele sunt azi instrumente de lucru obișnuite pentru profesioniștii informației, toate tipurile de documente sunt disponibile sub formă digitală. Multe texte vechi, literatură clasică, periodice pot fi consultate sub formă electronică.

Apariția rețelei Internet a permis dezvoltarea unor sisteme de regăsire a informației de la distanță.

Repere de calitate a bibliotecii sînt:

- accesul la informație
- gradul de valorificare a potențialului informațional

Instrumente moderne de informare:

Secolul al XXI-lea se confruntă cu o creștere impresionantă a cantității de informații, dar și cu descoperiri spectaculoase. Sînt cunoscuți termenii: explozie informațională, eră electronică, societate informatizată... Această explozie este cea mai puternică în comparație cu limbajul articulat, scrisul și tiparul cu litere mobile.

O societate este dirijată de informație și spre informație.

Informația este:

- un element de cunoaștere care poate fi transmis și conservat datorită unui suport
- un mesaj folosit pentru a reprezenta un fapt sau o noțiune în procesul de comunicare

Catalog on-line

Catalog online - Bază de date de înregistrări bibliografice care descrie de obicei colecția unei biblioteci sau a unei rețele de biblioteci. Datele sunt în cea mai mare parte furnizate de sistemul de gestionare a bibliotecii. (Dicționar de biblioteconomie și științe ale informării. Ch., 2014)

Catalogul online este pus la dispoziția utilizatorilor de un sistem automatizat de bibliotecă ce localizează documentele primare existente în fondul respectiv.

Accesul la catalog se poate face de la stații locale sau de la distanță. Se poate consulta în mod direct, având posibilitatea combinării mai multor criterii de căutare: titlu, autor, vedete de subiecte, date de publicare, ISBN etc. Informația poate fi căutată concomitent, prin mai multe puncte de acces (căutare combinată).

Catalogul online al Bibliotecii conține informații bibliografice privind documentele tipărite intrate în colecțiile sale: publicații românești și străine, cărți și periodice, documente multimedia și articole din periodice.

Prioritățile Catalogului on-line:

- ▶ permite multiple căi de cautare și găsire a informației
- ▶ informația este obținută cu precizie și poate fi pusă la dispoziție, simultan, mai multor utilizatori
- ▶ rezultatul căutărilor poate fi tipărit, constituind bibliografie pentru utilizatorul interesat de subiectul respectiv
- ▶ furnizează informație de tip multimedia (sunet, imagine, text integral)
- ▶ se pot opera căutări de mare complexitate ce sunt rezolvate instantaneu
- ▶ căutarea în catalogul online furnizează în plus informații referitoare la împrumutul cărții, la existența ei pe raft.

O nouă generație a Bibliotecii a fost implementarea și dezvoltarea modului **TinRead (The Information for Navigator for Readers)**.

Catalogul on-line TinRead

2005 – Biblioteca achiziționează modulul de program TinRead (catalog on-line a bazei de date locală importat în Postges SQL). Programul asigură deschiderea catalogului cu browserul Internet Explorer, acces nelimitat WebOpac, posibilități de conectare la elemente ale bazelor de date multimedia.

2006 – are loc expunerea bazei de date full-text a Patrimoniul USARB cu genericul *Universitaria* (cursuri , prelegeri, programe etc.) în Catalogul online TinRead.

2007 - relansarea Paginii Web: <http://libruniv.usarb.md> într-o nouă versiune, care continua să insereze diverse informații, asigurând accesul la Catalogul on-line al Bibliotecii (mai bine de 250 mii informații)

Astăzi Catalogul electronic, propune utilizatorilor o bază de date de mii de notițe bibliografice, care conțin nu doar informații privind cărțile, revistele și alte seriale deținute în colecțiile Bibliotecii, dar și materiale audiovizuale și electronice, textele integrale ale unor monografii, manuale, cursuri ale profesorilor, lucrări ale angajaților bibliotecii expuse în *Biblioteca digitală* etc.

Scopul sistemului TinREAD a fost de a permite bibliotecilor să își servească cât mai eficient utilizatorii.

TinRead avea și are în continuare:

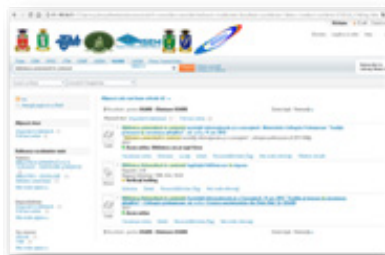
- ▶ viteza de reacție a bibliotecii, comparativ cu ceilalți actori ai societății informaționale
- ▶ componentă importantă a imaginii acestei instituții
- ▶ un sistem complet, care are implementate toate componentele tradiționale necesare susținerii unei activități de bibliotecă bazată pe suport tehnologic informațional

- ▶ o bază funcțională solidă și stabilă

În epoca cantității copleșitoare de informații și de motoare de căutare omniprezente, bibliotecile sînt nevoite să găsească instrumente modernizate de regăsire a informației ușor de utilizat, să răspundă utilizatorilor, demonstrând în mod clar impactul serviciilor lor.

Produsul informațional (generat datorită participării BŞ USARB în cadrul Proiectului TEMPUS Servicii Informaționale Moderne pentru Studii de Calitate, (2013-2016) este Platforma **PRIMO ExLibris**, care împuternicește bibliotecile pentru a modela experiența de descoperire, oferindu-le tuturor utilizatorilor (studenților, profesorilor, masteranzilor și tuturor doritorilor) maximizarea valorii colecțiilor bibliotecii.

PRIMO - un instrument modern de descoperire și furnizare a informației.

PRIMO - o soluție universală pentru descoperirea și furnizarea tuturor tipurilor de materiale – tipărite, electronice și digitale – independent de format sau localizare.

PRIMO - permite utilizatorilor să obțină rapid informații de înaltă calitate dintr-un singur punct la o multitudine de resurse informaționale.

În PRIMO sunt integrate cataloagele electronice a șapte biblioteci universitare partenere în proiect, precum și o gamă largă de resurse externe, printre care menționăm: bazele de date EBSCO, SpringerLink.

Beneficii:

- **Flexibil:** componentele adaptabile la orice tip sau mărime de instituție bibliotecară
- **Ușor de utilizat:** modul de lucru și interfața cresc eficiența personalului și extind experiența utilizatorului
- **Deschis:** se bazează pe ultimele standarde din domeniu, oferind ce e mai nou în partajarea resurselor, conectivitatea completă, interacțiunea cu alte sisteme și baze de date
- **Multilingv:** utilizatorul poate comunica cu sistemul prin interfețe în limba dorită, bibliotecile pot crea interfețe în noi limbi
- **Asigurarea viitorului:** evoluează continuu pentru a include produse și componente deschise dezvoltării sistemului și a veni în întâmpinarea nevoilor de schimbare ale bibliotecii.

Baze de date

EBSCO

1999 - Proiectul EBSCO/eIFL Direct Publishing, proiect de cooperare între Institutul pentru o Societate Deschisă, Budapesta și Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova.

Obiectivul principal - fondarea unui consorțiu cu servicii noi pentru utilizatori, care să ofere acces la resurse electronice științifice.

2001 – BŞ USARB s-a conectat la circuitul internațional al informației științifice prin Consorțiul Resurse Electronice pentru Moldova (REM) , care oferea accesul la 43 baze de date, inclusiv: EBSCOhost Web considerat drept furnizor mondial de materiale print și periodice on-line cu un conținut academic multidisciplinar, specializat pe un anumit domeniu sau enciclopedic, și cuprinde articole din publicații periodice (rezumate și/sau full text), cărți, referințe, rapoarte, cercetări, studii de piață, studii de caz, imagini și hărți pe domeniile: artă, literatură, științe sociale, științe umaniste, biblioteconomie, știința informării, științe politice, drept, istorie, biologie, chimie, fizică, geografie, informatică, inginerie etc.

EBSCOhost este accesibil din interiorul USARB fiind structurat după cum urmează: Academic Search Premier, Business Source Premier, Library Information Science & Technology Abstracts, Eric, GrinFile, MasterFilePremier, Newspaper Source, Regional Business News, Research Starters – Education, Research Startes Business, Research Startes Sociology.

EBSCO oferă baze de date full-text cu legături spre e-jurnale dar și alte titluri full-text furnizate.

Springer Link (fiind parte componentă a Proiectului de cooperare între *Istitutul pentru o Societate Deschisă și EBSCO Publisching*) s-a integrat perfect în BŞ USARB (2004), oferind accesul la 1250 reviste în domeniile: (tehnologia computerelor, matematică, fizică, inginerie, chimie, medicină, mediu inconjurator), științe umanitare (drept și economie).

2001 - Realizarea Proiectului Extinderea accesului la informație, susținut de Fundația SOROS, prin care este procurată și baza de date **MoldLex**, care conține informații și full-textele privind Legislația Republicii Moldova, începând cu anul 1989 în limbile română și rusă. Baza de date poartă un caracter informativ și permite

MoldLex conține:

- ▶ acte juridice adoptate și publicate în revista “Monitorul Oficial al Republicii Moldova” și alte publicații oficiale
- ▶ legi și acte normative modificate (la zi) conform actelor despre modificări. (Pe parcursul anului 2015 - s-au efectuat 1048 de accesări)

Biblioteca depune eforturi pentru a face Pagina Web mai utilă, mai accesibilă, mai prietenoasă. Cu cât mai multe informații vor putea fi accesate , cu cât mai multe documente vor putea fi descărcate, cu atât mai mult va crește importanța Bibliotecii

pentru comunitate și, respectiv, imaginea pozitivă a ei.

Arhivele științifice sînt niște arhive electronice, ce conțin texte, full-texte, preprinturi din diferite domenii: fizică, matematică, biologie, informatică, psihologie, lingvistică etc.

(În 2015 – BȘ USARB – 1471 de accesări)

Baze de date locale

Sumar Scanat - un serviciu electronic pentru a sprijini utilizatorul în procesul de cercetare. Prin *Sumar Scanat* se efectuează căutarea după datele din sumarul cărților și revistelor. Textul scanat este salvat în Word și este importat în tabelul bazei de date. Utilizatorul efectuează căutări după următorii parametri: titlu, cuvinte cheie, vedetă de subiect.

Extinderea acestei baze de date s-a produs și prin scanarea publicațiilor în limbi străine. Acest produs creat de bibliotecarii locali împreună cu informaticienii este des solicitat de către cercetătorii tineri.

Înregistrări muzicale în MP3

Este lansată în anul 2005 de *Serviciul Informatizare și Oficiul Documente Muzicale*. Este o bază de date autonomă care conține circa 212 CD cu 1812 titluri și 135 de discuri de vinil cu 3361 titluri, care se pot audia de la toate PC înzestrate cu căști și se pot copia pe CD.

Tot aici găsim informații despre muzicieni, compozitori, interpreți naționali și universali, diverse genuri muzicale.

Baze de date cu acces deschis

Biblioteca Digitală conține full-texte ale lucrărilor cadrelor didactice: manuale, note de curs, culegeri de exerciții, curriculum-uri, monografii și a bibliotecarilor: bibliografii și biobibliografii, anuare, cataloage, dicționare, buletine informative, materiale ale conferințelor etc.

Cele peste 600 de documente prezentate în full-textele, format PDF sînt structurate pe domenii științifice, conform Clasificării Zecimale Universale, în interior în ordinea alfabetică după autori și titlu.

Repozitoriul Instituțional ORA USARB (<http://dspace.usarb.md:8080/jspui/>)

În contextul mișcării globale Acces Deschis la informație, în anul 2012, Biblioteca a inițiat Proiectul Repozițoriu instituțional **ORA (Open Research Archive) USARB** - o implementare locală a platformei Dspace (www.dspace.org).

Repozitoriul ORA - USARB - o arhivă electronică a documentelor științifice, elaborate de către cadrele didactice și bibliotecarii USARB, precum și de alte persoane care au publicat materiale și la alte edituri, dar au transmis USARB-ului dreptul de a le plasa pe Internet.

Scopul: promovarea imaginii și vizibilității produsului științific al cercetătorilor USARB prin expunerea lucrărilor în *Acces Deschis*

Structura arhivei include: *Colecția instituțională, Facultățile USARB, Istoria și managementul USARB, Colecția Bibliotecii Științifice*. În interior materialele sînt clasate: articole, anale, anuare, conferințe, colocvii, dicționare, monografii, bibliografii, multimedia, publicații didactice, publicații periodice, publicații metodice, teze de doctorat.

Documentele care urmează să fie plasate pot fi în orice format (formatul preferat – PDF) și sînt recepționate și prin e-mail. Publicațiile transmise pentru publicare în Repozițoriu trebuie să conțină titlu, numele autorilor, anul de publicare/apariție, paginația, adnotare și cuvinte-cheie în limba română și engleză.

Plasarea documentelor în Repozițoriu este condiționată de Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Repozițoriului Instituțional ORA – USARB. (Pe parcursul

anului 2015 au fost plasate 365 documente). Total ORA USARB (29.09.2016) conține 592 lucrări.

Biblioteci/Platforme deschise

OPEN LIBRARY – (proiect demarat – 2012, inițiat - 2013) este o bibliotecă deschisă, un proiect on-line, de Internet Archive, finanțat în parte de un grant de la Biblioteca de Stat din California și Fundația Kahle / Austin. Dispune de peste 20 mln de înregistrări on-line în acces liber, oferă acces la 1,7 milioane de versiune scanate ale cărților, și link-ul la surse externe.

Scopul inițierii proiectului era de a se utiliza mai relevant instrumentele de comunicare între bibliotecar și utilizator și studierea necesităților consumatorului. Total înregistrate (29.09.2016) - 253 lucrări ale universitarilor bălțeni în OPEN LIBRARY.

Calaméo – un serviciu particular, unde se postează și se răspîndesc virtual publicații gratis cît și contracost. Calaméo – o abreviere a cuvîntului francez „calame” (peniță), cu un sufix adăugat „neo” (nou”).

Publicațiile sînt servite într-o formă optimă cu vaste posibilități de personalizare (imagini și muzica de fundal, link-uri interactive, etc). Dintr-un fișier PDF, se pot crea reviste, broșuri, cataloage, rapoarte, prezentări și multe altele.

Issuu - un program gratuit de publicare electronică pentru diferite tipuri de documente: cărți, reviste, cataloage, expoziții on-line etc. Altfel spus, este un chioșc cu peste 30 de milioane de publicații și 100 de milioane de utilizatori activi. Înregistrarea lucrărilor instituționale și de autor în biblioteca electronică Issuu a început în anul 2012. La 01.01.2016 erau postate 260 de lucrări ale universitarilor bălțeni.

Scribd:

- ▶ este o bibliotecă digitală ce cuprinde e-book, audiobook și benzi desenate
- ▶ găzduiește 60 milioane de documente pe platforma de publicare deschisă
- ▶ mai mult de 50 mln de persoane publică sau citesc documente pe acest site
- ▶ fără a avea un cont putem să citim sau să descărcăm pentru a putea citi.
- ▶ documentele sînt grupate pe categorii, astfel putem citi doar documentele care ne interesează.

Slideshare

LinkedIn SlideShare - o platformă deschisă lansată oficial pe plan internațional în anul 2006, vizitată de peste 70 mln de vizitatori pe lună cu aproape 38 mln de utilizatori înregistrați.

Contribuțiile științifice ale bibliotecarilor bălțeni (articole, comunicări științifice,

publicații, rapoarte, bibliografii) pot fi consultate și descărcate pe Slideshare. (01.01.2016 – BŞ USARB - efectuate 36 de plasări, vizualizări - 24,289, descărcări – 328)

În **biblioteci/platforme deschise** menționate mai sus (*Open Library, Calameo, Issuu, Scribd, Slideshare*) total au fost plasate (01.10.2016) peste 617 lucrări.

Blogul Bibliotecii

Un spațiu relevant pentru postarea/partajarea conținuturilor educaționale noi; implicarea utilizatorilor în evaluarea /crearea produselor informaționale - Blogul Bibliotecii - <http://bs-arb.blogspot.md/>. Blogul conține următoarele compartimente: Nou, Profesorului/Studentului, Expoziții, Foto etc.

E-buletine Achiziții recente

Buletinul informativ *Achiziții recente* este elaborat din selectarea informațiilor înregistrările exportate din TINLIB, conform clasificării CZU.

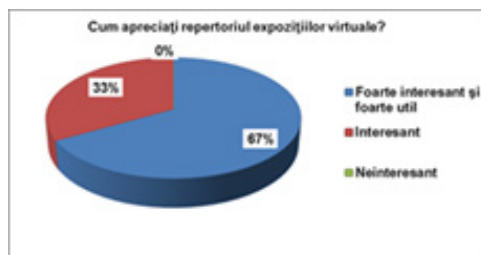
2004 și 2011 are loc remodelarea programului Achiziții recente într-o nouă formulă. Acum este structurat pe 11 domenii și anual pot fi vizualizate 66 buletine.

Expoziții informative/tematice

Expoziția informativă Achiziții recente - actualizată de mai multe ori pe parcursul anului oferind utilizatorilor titluri de documente din toate domeniile cunoașterii, în limbile română, rusă, ucraineană, engleză, franceză, germană de la edituri din Republica Moldova, România, Rusia, Belarus, Ungaria, Suedia, Franța... Sînt variate și tipurile de documente: monografii, culegeri, antologii, dicționare, enciclopedii, anale științifice ale instituțiilor din țară și de peste hotare, materiale ale întrunirilor științifice.

Documentele sînt prezentate prin scanare-copertă, descrierea bibliografică, cuvinte cheie.

Expoziții tematice electronice

2009 - începutul realizării și prezentării expozițiilor virtuale tematice pe pagina Web a Bibliotecii. Tematica expozițiilor este diversă și suscită interesul a zeci de navigatori on-line.

Au fost prezentate peste 100 de expoziții:

- ▶ *Alecu Russo - 190 de ani de la naștere;*
- ▶ *Dramaturg, poet și creator de sonete engleze - W. Shakespeare - 445 de ani de la naștere,*
- ▶ *Pictezi tablouri, de parcă ar fi icoane, pentru oameni și pentru mine, Ș. Florescu;*
- ▶ *Biblioteca Științifică USARB – 30 de ani de la deschiderea noului edificiu : 1986, 1 septembrie etc.*

Expoziții eveniment:

2011 - Anul Grigore Vieru în Republica Moldova;

2013 - Anul European al cetățenilor

2016 – Anul internațional al leguminoaselor etc.

2009 - s-a inițiat serviciului la distanță on-line Întreabă bibliotecarul. Prin

intermediul paginii web Pagina Utilizatorului (<http://libruniv.usarb.md>) potențialii utilizatori au posibilitate de a consulta interactiv bibliotecarii de referințe ai Bibliotecii pentru soluționarea unor solicitări: succintele bibliografii pe diferite teme de cercetare, răspunsuri la întrebări simple, factografice prin consultarea cataloagelor Bibliotecii sau publicațiilor de referințe. Utilizarea acestui serviciu este gratuit.

Acesta este un formular ce urmează să fie completat de către utilizator.

În anul **2004** este creat sistemul de derulare a videoclip-urilor pentru utilizatorii Bibliotecii - **TELEINFORMAȚII**, (colaj informațional de promovare a activităților culturale și științifice în BȘ USARB).

CONCLUZII

- Resursele electronice sunt surse valoroase de informare, ele vin în completarea resurselor print
- Gradul de utilizare a acestora poate fi îmbunătățit și adus la nivelul investiției facute pentru achiziționarea lor: infrastructura și programele de training ar trebui îmbunătățite
- Utilizatorul – element fundamental în circuitul informației, este considerat atât producător, cât și difuzor și consumator de informație
- Problematika regăsirii informației este greu de rezolvat într-o manieră care să satisfacă toți utilizatorii, atât pe novice cât și pe specialiști
- Sistemul ideal de regăsire a informației (în opinia utilizatorilor) este cel care furnizează doar informație relevantă și nici o informație irelevantă, dar așa ceva nu există
- Relevanța informației este dată de dialogul interactiv sistem-utilizator și de aprecierea subiectivă a utilizatorului.

Bibliografie

1. AFATIN, Igor. Evoluția informatizării Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alecă Russo” din Bălți. In: Managementul resurselor electronice în bibliotecile din Moldova : Conf. intern.: Ed. A 4-a. 21-13 sept., 2006. Ch., 2006. P. 39-41 . [online] [accesat 13 sept. 2016]. Disponibil: http://lib.ase.md/site/docs/publicatii/dezvoltarea_durabila.pdf
2. Dicționar de biblioteconomie și științe ale informării. Ch. , 2014.- 535 p.- ISBN 978-9975-4094-8-3.
3. HARCONIȚA, Elena. Biblioteca în formarea infrastructurii intelectuale și informaționale. In: Managementul resurselor electronice în bibliotecile din Moldova : Conf. intern.: Ed. A 4-a. 21-13 sept., 2006. Ch., 2006. P. 23-26. . [online] [accesat 12 sept. 2016]. Disponibil: http://lib.ase.md/site/docs/publicatii/dezvoltarea_durabila.pdf
4. HARCONIȚA, Elena. Repozitoriul USARB: conceptualizare și abordare practică. In: Biblioteca universitară în contextul societății informaționale și a cunoașterii : Materialele colloquia professorum „Tradiție și inovare în cercetarea științifică”, Ed. a 4-a, 11 oct. 2013. Bălți, 2013. P. 23-29.
5. MIHALUȚA, Lina, CULICOV, Natalia. Impactul tehnologiilor informaționale asupra serviciilor de referințe. [online] [accesat 15 sept. 2016]. Disponibil: http://library.utm.md/Editat/BIBLIOTECA/Conferinte/2010/Impactul_tehnologiilor_informationale_asupra_servic_de_referinte_DS.pdf
6. Raport de activitate a Bibliotecii Științifice pentru anii 2008 – 2015. Bălți, 2009 – 2016.
7. REGNEALĂ, Mircea. Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării în 2 vol. Ed. a 2-a. București, 2011 - Vol.1-2.- ISBN 973-85555-0-7.
8. TOMESCU, Silvia. Serviciile electronice din bibliotecile universitare și susținerea studiului și cercetării. [online] [accesat 12 sept. 2016]. Disponibil: <http://eprints.rclis.org/3981/1/III-1.pdf>
9. TOPALO, Valentina. Promovarea cunoașterii universale la Biblioteca Universitară Bălțeană. [online] [accesat 16 sept. 2016]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/confbib/articole/2013_3-4/41-50%20conf%203-4%202013.pdf
10. ȚURCAN, Nelly. Comunicarea științifică în contextul accesului deschis la informație. Ch.: CEP USM, 2012. 324 p. ISBN 978-9975-71-253-1.